

Kny-19 00703

TÉTELEK

AZ ÖSSZES

JOG- ÉS ÁLLAM-

TUDOMÁNYOKBÓL,

MELYEKET

A MAGYAR KIR. TUDOMÁNY-EGYETEMNÉL

KIÁLLOTT SZIGORLATOK UTÁN

A JOGTUDORI RANG ELNYERÉSE VÉGÉTT

A TEKINTETES

JOGI KAR JÓVÁHAGYÁSÁVAL

NYILVÁNOS VITATKOZÁS ALÁ

BOCSÁT

SCHWARZEL JÓZSEF,

ESZTERGOMMEGYE ALJEGYZŐJE.

1869. évi marczius 6 déli 12 óraker.

ESZTERGOM, 1868

HORÁK EGYED KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.

582419

KNY-49-00703

I. Az észjogból.

1. A kényszer nem alapja, hanem csak folyománya a jognak.
2. Az elévülés észjogilag meg nem áll.
3. Az örökjognak nincs a tételes törvényektől független észjogi alapja.
4. Az uralkodó halála a követ tevékenységét is megszünteti.
5. A nemzetek közt létesítendő örökbéke eszméje az észnek legfenségesebb, az emberi nem által gyakorlatilag valósítható követelménye.

II. Az egyházjogból.

1. A kánon törvénytárban foglalt XXII. János féle és a közönséges külkalandozók (extra vagantes communes) gyűjteménye nem törvény, hanem csak jogkönyv.

2. Fejedelmi patronatus, oly értelemben, mint a fenségi jogok közvetlen kifolymánya, egyházjogilag nem létezik.

3. Egyházjavadalmak változása felosztás által, a javadalmas akaratja ellen is beállhat.

4. A püspöki közhelyettes joghatósága nem rendes (jurisdictio ordinaria) hanem csak átruházott és helyettesítő.

5. A nem consumált házasságoknak a superveniens impotentia miatti felbonthatása fontos okok által támogatatik.

6. A valláskülönbség bontó akadályja sem isteni eredetű, sem általános egyházi törvényen, hanem szokáson gyökerezik.

III. A római jogból.

1. A *ius honorarium* a *ius civile*-től nemcsak időmíg, hanem tartalmilag és elvileg is különbözik.
2. Oldalrokon, különösen fivérkép adoptálni nem lehet.
3. A kereseti jog elévülése után is az annak alapjául szolgáló jog mint *naturalis obligatio* még fenmarad.
4. *Actio empti* a *venditor ignorans* ellen is támasztható, de csak a végből mint az *aedilisi actio quanti minoris*.
5. A *mortis causa donatio* soha sem szül *universalis successiót*.

IV. A magyar magánjogból.

1. A magyar és erdélyi magánjognak közös történeti és elvi alapja van.

2. Az ősi birtok lényege nem a háromlásban, hanem a szerző utódai közti jogközösségben feküdt.

3. A nemesi, polgári és paraszti javak közti különbség újabb jogrendszerünkben is még jelentőséggel bír.

4. Sz. István II. végzeménye 45. fejezetének (a corpus juris szerint) rubrikája: „Promissum cadit in debitum“ gyakorlati jelentőséggel nem bír.

5. Jövendőbeli örökségről kötött szerződés, mint valóságos öröködési szerződés teljes érvénnyel bír.

6. A fiscus öröködési jogára nézve fenálló örökrendszerünk kevésbé kedvező mint az osztrák polg. tvk.

V. A magyar polgári törvénykezésből.

1. Hazai jogunkban az anyagi és alaki jogot az 1840. XV. t. cz. választotta el legelőször tüzetesen egymástól.

2. A perczim újabb törvénykezési eljárásunkban a felek kérelmére nézve irányadásul szolgál.

3. Az előbbi állapotbai visszahelyezésnek perorvoslatkép használása fenálló jogrendszerünk szellemével nem ellenkeznék.

4. Felperes keresetét a válaszban leszállithatja, de fel nem emelheti.

5. Megjelenés elmulasztása miatt alperes csak akkor marasztalható, ha a keresetben előadott ténykörülmenyek és bizonyítékok az igénybe vett jogot megállapítják.

6. Ha váltójogilag elévült és közkötelezvényként beperelt váltó ellen alperes non numeratae pecuniae kifogással él, azt rendszerint ő tartozik bebizonyítani, és nem felperes a pénzlolvásást.

VI. Az osztrák polgári törvénykönyvből.

1. Az o. p. tvk. rendszere a tudomány igényeinek meg nem felel.

2. Jóhiszemű birtokos is a szedett haszonvételeket néha visszaadni tartozik.

3. Az 1227. §. értelmében a férjt készpénzből vagy elhasználható dolgokból álló női hozományra nézve illető teljes tulajdon az 1229. §. megszorítása szerint magyarázandó.

4. Beállhat azon eset is, hogy a tulajdonos saját dolgának használatát bérbe veszi.

5. A bérleti szerződés egyezési szerződés (contractus consensualis.)

6. Fogadásból követelés, mely birói keresetnek tárgya lehessen, nem eredhet.

7. Az o. p. tvk. az örökjogot helytelenül sorozza a dologbani jogok közé.

VII. büntető jogból s eljárásból.

1. Csak a polgári igazság elméletéből fejthető ki helyesen a büntető hatalom alapja, a büntett ismérve, s a büntetés célja és igazságos mérsabálya.

2. „Volenti non fit iniuria“ jogelv bűnügyekben csak megszorítással alkalmazható.

3. A büntett tárgya körüli tévedés (*aberratio in objecto*) a büntetés kiszabásánál enyhítő körülménynek nem vehető.

4. A halálbüntetés kérdése sem a büntetőjogi elméletekből sem a tapasztalati adatokból meritett okoskodások alapján elvileg el nem dönthető; eltörlése, tekintve az egyes államok műveltségi fokozatát, szüksége vagy szükségtelenségének bebizonyításától függ.

5. Azon gyakorlat, melynélfogva gyilkosság és emberölés eseteiben a vérdíj jelenleg is a meghalt polgári állapotára szerint ítéltetik meg, ellenkezik az 1848. törvényhozás szellemével.

6. Tékozlás következtébenei bukás nem mindig képez hamis bukási büntettet.

7. Bűnügyekben semmiségi panasznak csak lényeges alakszerűségek megsértésénél van helye.

VIII. A váltójogból s eljárásból.

1. Oly váltó alakjában kiadott oklevél, melyben kamat ígértetik, váltónak nem tekinthető.

2. Ha a váltóbirtokos valamely váltócelekvénnyel elkésett, az annak teljesítése által feltételezett váltóbeli jogait akkor is elveszti, ha az ok, a mely által gátoltatott, neki be nem számítható.

3. A váltói követelést odaitélő birói határozat nyilvánkönyvi bejegyzése által a váltó váltói minőségét el nem veszti.

4. Elévült váltó alapján, felperes keresetével – alperes megnevezése jelenése esetében is – köztörvényi utra utasítandó.

IX. A politikai tudományokból.

1. Legszorosabb értelembeni demokratiai kormány forma jogilag lehetetlen.

2. Állami szervezet átalakulásainál az átmeneteknek lassan és fokenként kell történni, minden túlhajtás és elhamarkodás az államéletre káros következményű.

3. Az anyagi érdekek terén némi centralisatio nélkül nagyszerű eredményekre nem juthatni.

4. A bírának választása nem nyújt elegendő biztosítékot jó és részrehajlatlan igazságszolgáltatásra.

5. Helyes adórendszer a fogyasztási adót nem nélkülözheti.

6. A hitbizományi intézmény ipar- és forgalmi tekintetben káros, korunkban czélszerűségi jogosultsággal többé nem bír.

X. Az államisméből.

1. A magyar korona tartományaiban a fiatal kor az esketéseknél emeltek arányban szerepel, mint a magyar-osztrák monarchia többi részeiben.

2. A szántóföldeknek a rétek és kaszálók irányában magas aránya s ennek folytán a baromtenyésztés elhanyagolása legsötétebb árnyoldala a magyar mezei iparnak.

3. Tekintve a magyar-osztrák monarchia összes be- és kivitelét a mezőgazdasági cikkek bevétele túlnyomóbb mint kivitelük.

4. Bőtermésű években az agio felszökkenése Magyarországra nézve előnyös.

5. Magyarország cukoripara súlyosabban van megadóztatva mint Cseh- és Morvaországé.